

'But, rabbi, it is my family minhag to talk in shul?'

On the Origins of Minhagim

A. Why do we follow minhagim?

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא פו:

אמר רבי תנחום בר חנילאי: לעולם אל ישנה אדם מן המנהג, שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם; מלאכי השרת ירדו למטה - ואכלו לחם. 'ואכלו' סלקא דעתך? אלא אימא 'נראו כמי שאכלו ושתו'.

Rabbi Tanchum the son of Rabbi Chanilay said that a person should never deviate from the minhag as we see that Moshe ascended to heaven and didn't eat and the angels descended to earth and ate. Did they really eat? No, they just appeared as though they ate.

הר"ן מסכת נדרים דף פא עמוד ב

משום שנאמר לא יחל דברו מני ר"ג היא - דדריש דברו לומר דאפי' מידי שאינו נדר גמור אלא דבור בעלמא אפ"ה לא יחל כדי שלא ינהוג קלות ראש בנדרים גמורים... ומכאן היה אומר ה"ר יהודה הכהן ז"ל שאם נהג אדם שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין בזמן מיוחד ושוב רוצה לשתות יין או לאכול בשר באותו הזמן צריך היתר

Rabban Gamliel thinks that keeping one's word even when it isn't an actual vow is included in the prohibition of not annulling one's statements (on a rabbinic level) so that one doesn't come to violate actual vows. Rabbi Yehuda Hacoen learned from here that someone who was of the practice not to eat meat or wine at certain times would need hatarat nedarim to annul it.

ר' צבי שכטר בנפש הרב ד' רלה

בשו"ע יו"ד (סי' רי"ד). אכן הגי' משה סאלאוויציק, ז"ל, הסביר, שדעת הרמב"ם כנראה אינה כן, ודוקא במנהגי הצבור הוא שמחוייבים לנהוג על פיהם, ולא בכל מנהג טוב שנוהג היחיד בעצמו. דעיין רמב"ם סוף פי"א משחיטה הי"ג, דלא שייך מנהג בדבר שאינו מצוי. ובטעם דבר זה ביאר הגאון הנ"ל עפ"י דברי הרמב"ם בעצמו פ"ג מתשובה הי"א, דהפורש מדרכי הציבור, אע"פ שלא עבר עבירות, אלא נבדל מעדת ישראל... אין לו חלק לעוה"ב. הרי דדבר זה מהוה עבירה חמורה בפניע - מה שהוא פורש מדרכי הציבור [דהתורה ניתנה לכלל ישראל בתורת עם, ולא ניתנה לנו בתורת יחידים, אשר מה"ט אנו מברכים

Rav Moshe Soloveitchik explained that according to the Rambam minhagim of the congregation are binding so that a person isn't breaking from the congregation's practices. Breaking from the community is itself a sin since the Torah was only given to the nation.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נ עמוד א

משנה: ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין, או ממקום שאין עושין למקום שעושין - נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם, וחומרי מקום שהלך לשם. ואל ישנה אדם מפני המחלוקת.

A person who changes his location where they have different practices he should be strict for

both practices. He shouldn't break from their practices because of a concern for disputes.

Nafka Minah between the Reasons

הידושי הר"ן מסכת פסחים דף נא עמוד א

ונמצינו למדין בתורת המנהגות, שכל מנהג... כל בני העיר חייבין בו מן הדין משום שנאמר ואל תטוש תורת אמן, וכל היוצא מתוכה ודעתו לחזור חייב בו ג"כ, ואפי' בצנעה, עד שיעקור דירתו משם ויקבענה בעיר אחרת, דבכה"ג פקע מיניה חומרי מקום שיצא משם כדמוכחא ההיא דפ"ק דחולין... אבל הנכנס מעיר אחרת ודעתו לחזור לעירו, בכה"ג לא חילי עליה חומרי אותו מקום מדינא, אלא שאין לו לשנות מפני המחלוקת, ובכה"ג בצנעה שרי, אבל מנהג שהוא בטעות אינו חייב להתנהג בו, אלא דבכותאי ודכוותיהו אינו רשאי להתירו בפניהם

If a person leaves a place he needs to observe the practices wherever he goes. If he moves permanently the practices of the old place don't apply to him. If a person goes into a town temporarily he shouldn't have to follow those practices other than so as not to cause a dispute.

B. Mistaken Practices

תלמוד בבלי מסכת חולין דף ו:ז.

העיד רבי יהושע בן זרוז בן חמיו של רבי מאיר לפני רבי על ר"מ שאכל עלה של ירק בבית שאן, והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו. חברו עליו אחיו ובית אביו, אמרו לו: מקום שאבותיך ואבות אבותיך נהגו בו איסור, אתה תנהג בו היתר? דרש להן מקרא זה: אוכתת נחש הנחשת אשר עשה משה כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחושתן, אפשר בא אסא ולא ביערו, בא יהושפט ולא ביערו? והלא כל עבודה זרה שבעולם אסא ויהושפט ביערום! אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו, אף אני מקום הניחו לי אבותי להתגדר בו

R. Yehoshua ben Zeruz testified in front of Rabbi that R. Meir ate a leaf of a vegetable from Beis She'an without separating Ma'aseros. Based on this, Rabbi declared that Beis She'an is exempt from Ma'aseros (except for grain, wine and oil). 1. Rabbi's family: Your ancestors forbade this (to eat Tevel from Beis She'an). Will you permit it?! 2. Question (Rebbi): "(Chizkiyahu) ground up the copper serpent that Moshe had made, because Yisrael were serving it as idolatry." How is it that Asah and Yehoshafat eradicated all idolatry from the world, but not this serpent?! 3. Answer (Rebbi): You must say that his ancestors left room for him to aggrandize himself. Also, my ancestors left room for me!

תוספות מסכת פסחים דף נא עמוד א

אי אתה רשאי להתירן בפניהן - תימה א"כ היאך התיר ר' בית שאן בפ"ק דחולין (דף ו:): ותירץ רבינו נסים במגילת סתרים דהאי דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור היינו שיודעים שהן מותרים והם רוצים להחמיר על עצמן וכן משמע לישנא דברים המותרים אבל דברים שנוהגים מחמת טעות שסבורים שהוא אסור והוא מותר יכול להתיר בפניהם

How could Rebbe annul the practice of Beit Shaan? Rabbenu Nissim answered that the prohibition to break communal practices only applies if they know it is permitted and they want to be strict, however, if they mistakenly think that it is prohibition, it isn't binding.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים פרק ד:א

ר"א בשם ר' אבון כל דבר שאינו יודע שהוא מותר וטועה בו באיסור נשאל והן מתירין לו וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מותר והוא נוהג בו באיסור נשאל אין מתירין לו.

קרבן העדה: נשאל. לחכמים והן מתירין לו דמנהג בטעות לאו שמיה מנהג:

Something someone doesn't know if it is forbidden and is strict a person can annul the practice

by asking (what? who?). Any practice where a person knows it is permitted and is still strict if he asks they won't permit it.

Why?

שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדרים סימן ריד

הנוהגים איסור בדברים המותרים מחמת שסוברים שהם אסורים, לא הוי כאילו קבלום בנדר. ויש מי שאומר שאם טועה ונהג איסור בדבר המותר, נשאל ומתירים לו בשלשה כעין התרת נדרים

A minhag that was taken upon oneself by mistake is earlier totally permitted or can be annulled with hatarat nedarim.

What's the Machloket?

ביאור הגר"א יורה דעה סימן ריד

[ד] נשאל ומתירין לו פ"א בלא התרת חכם... ואין מתירין לו ר"ל בלא התרת חכם:

[ה] ויש מי כו'. שפ"א מתירים לו ואין מתירים לו בהתרת חכם שכך נראה לכאורה פשטא דירושלמי אבל ממ"ש בגמ' משום שנאמר לא יחל דברו משמע דהוי כמו נדר משמע כפי' הראשון. ר"נ (ע"ש וצ"ע):

שו"ת הרשב"א חלק ג סימן רלו

וכל מי שנוהג איסור בדבר המותר לגדר, אפשר שהוא חמור מן הנדר והשבועה, שהנדרים והשבועות נשאלין עליהם ומתירין להם, ואלו מי שנוהג איסור בדברים המותרין, כדי לעשות לו גדר בפני האיסור, קבלו על עצמן כאיסורין שאסרתן התורה, שאין לו היתר לעולם.

C. Minhag about Halacha

שדי חמד חלק I

מנהג שנהגו האבות שאין הבנים רשאים לשנות משום אל תסו
 תורת אמן נראה דעד כאן לא אמרין הכי אלא דוקא
 בדבר שאין בו טעם מלד הדין רק משום חומרא והירות כי הך דבני
 בישן דלא הוו אזלי (מזור לזידון) במעלי שבחא וכן שאר מנהגים אבל
 מנהג בדבר שחלוי במחלוקת הראשונים ויש לו מקור בהלכה כבנין
 דידן בהנחת הפליין בחול המועד אם אביו נהג כמנהג אשכנז
 (להניח) והבן נוהג כמנהג ספרד (שלא להניח) אין צדק כלום
 ומה שמצאנו בי"ד סי' רי"ד דקבלת הרבים חלה עליהם ועל
 זרעם הוא גם כן בחומרות שקבלו עליהם

תוספות ברכות כא:

ור"ת ור"י

היו אומרים דאדרבה אי שומע כעונה
 הוי הפסקה אם שותק. ומ"מ נהגו
 העם לשחוק ולשמוע וגדול המנהג.

הכא וכתב רש"י בסוכה פרק לולב
 הגזול (דף לח:) דאדם המתפלל ושמע
 מפי החזן קדיש או קדושה אינו יכול
 להפסיק ולענות עם הנצור אלא
 ישחוק וימתין מעט דשומע כעונה

D. Non-Binding Minhagim

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן סד
הנה לא מובן לי כוונתך בהשאלה אם יש לאחד מנהג מאבותיו שלא לאכול תבשיל העשוי ממצה שבא עליה מים אם הוא גם על אחר הפסח, באשר שעדיין רחוק מהימים ששואלים הלכות הפסח, שמנהג אביו היה שלא לאכול שרויה גם אחר הפסח אין מנהג כזה כלום באשר שאין בזה שום חשש... ובלא טעם אינו בדין מנהג כי אף אם ינהוג אדם באיזה דבר היתר שלא לאכול אין מנהגו כלום, אלא דוקא כשיש בזה איזה חשש או שיש בזה ענין סיג ופרישות שאיתא ביו"ד סימן רי"ד הוא מנהג שאסור להתיר...

ואם כוונתך על מצה שרויה בפסח... ובדבר אם יש עצה להתיר משום שיש לו צורך בזה, הנה אם בא להשתקע במקום שנוהגין היתר ואין דעתו לחזור הותר דיש לו דין המקום שנקבע ישיבתו אף לקולא, ואם לא שינה מקומו צריך להתנהג במנהג אביו ומקומו, ואם מנהג מקומו היה ג"כ להקל ורק אביו נהג להחמיר אין הבן מחוייב להתנהג

If someone has a minhag from his father not to eat gibbroks all year it isn't a valid minhag since there's no concern. You can't make up a minhag not to eat a certain type of food unless there's a halachic concern or reason to abstain from it.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן פא
ובכלל במנהגי הבגדים יש להסתפק טובא אם יש לזה חשיבות מנהג כיון דאין בזה חשש ממש ולא עדיף ממנהג דאין רוחצין שני אחין בכבול ויציאה בקורדקיסין בשבת בבירי וישיבה על ספסלי נכרים בשבת בעכו בפסחים דף נ"א שאינם בדין מנהג ממש וגם מסתבר שלא היה מנהג הבגדים ע"פ חכם לכל המדינה שינהגו כן דלא מסתבר שיתקנו להתנהג לאסור ללבוש בגדי צמר שסתם בגדים שבתורה הם צמר או פשתים אלא שת"ח נהגו לעצמן לסלסול בעלמא והותחלו גם הרבה מהעם להתנהג כן מעצמן וכן היה זה בבגדים ארוכים כת"ח שודאי לא הנהיגו זה בדרך מנהג לאסור בגדים קצרים אך הנהיגו מעצמן. וא"כ ודאי קיל מנהג כזה שאין לחייב להתנהג כן במק"א